

szkoła podstawowa **4-6**

OPRACOWANIA lektur uzupełniających

RUDYARD KIPLING

KSIĘGA DŻUNGLI

Streszczenia lektur
uzupełniających

Charakterystyki
i problematyka

Odpowiedzi na
pytania z testów
i sprawdzianów

pewniak
na teście

GRĘG
WYDAWNICTWO

Rudyard Kipling

Biografia

Rudyard Kipling (1865–1936) – angielski prozaik, poeta i publicysta. Urodzony w Bombaju w Indiach, większość życia spędził w Anglii. Dzięki doświadczeniom dziennikarskim zdobył wszechstronną wiedzę o Indiach, których kulturą i przyrodą był zafascynowany. Chociaż pochwałat ekspansję kolonialną jako misję cywilizacyjną, dostrzegał jednak odrębne wartości kulturowe podbitych narodów. Dowodem jego ogromnej fascynacji Hindusami są jego utwory. Jest autorem zbiorów przygodowych opowieści związanych tematycznie z Indiami – *Księga dżungli* (1894) oraz *Druha księga dżungli* (1901). Napisał ponadto powieści *Światło, które zgasto* (1890) i *Stalky i S-ka* (1899). **W 1907 r. otrzymał Nagrodę Nobla.**

” KSIĘGA DŻUNGLI

Na *Księgę dżungli* składa się **siedem części**. Trzy początkowe, opisujące losy Mowgliego, pisane są z zastosowaniem narracji trzecioosobowej. Podobnie historia Małego Toomai, Druha Stoni oraz przygody Rikki-Tikki-Tavi. W każdej z tych opowieści **narrator jest wszechwiedzący**, zna prawa dżungli, rozumie mowę zwierząt, wie, co czują i do czego dążą. Narracja często jest tu subiektywna. **Subiektywne są oceny bohaterów**, próby odczytania motywów ich poczynań.

Części zatytułowane *Biała foka* oraz *Studzy Jej Królewskiej Mości* prowadzone są **narracją w pierwszej osobie**. Historia *Kotika, czyli białej foki* została opowiedziana narratorowi – jak sam stwierdza – przez mysikrólika Limerszyna. Sama opowieść prowadzona jest już w narracji odautorskiej, trzecioosobowej. Rozdział *Studzy Jej Królewskiej Mości* w całości prowadzony jest w narracji pierwszoosobowej. Narratorem jest Anglik, który przebywa w Rawal Pindi. Nie jest żołnierzem, bo nie bierze udziału w paradzie. Obserwuje ją jako widz.

Księga dżungli to **powieść, ale jest zbudowana z rozdziałów, które mogą stanowić osobne opowiadania**. Wszystkie historie są związane ze zwierzętami – ich życiem, zachowaniem wobec ludzi i wobec siebie nawzajem. Można powiedzieć, że jest to **powieść przygodowa**, bo opisano tu niezwykle przygody Mowgliego, jego przyjaciół oraz wielu zwierząt.

Charakterystyka Mowgliego

Mowgli, czyli Żaba, w wieku ok. dwóch lat został porwany przez tygrysa Sher Khana do dżungli. **Dziecko uniknęło śmierci dzięki parze wilków**, do których nory przypadkowo wszedł. Zauroczona nim Wilczyca Matka postanawia wykarmić chłopca razem ze swymi dziećmi. Nie może się nadziwić jego odwadze: *Jaki mały! Jaki nagi! Jaki odważny i śmiały! – roztkliwiła się bez końca, kiedy malec przepychał się wśród swych szarych braci w stronę matki*. Będąc kilkunastoletnim chłopcem, Mowgli wraca do ludzi, jednak szybko zmuszony jest ich opuścić. Jako kilkunastolatek jest bardzo zwinny i sprawny fizycznie.

Jest to chłopiec **o bardzo żywym i wesółym usposobieniu**. Uwielbia bawić się i psocić ze swymi wilczymi braćmi, co czasami było powodem kar ze strony jego nauczyciela – niedźwiedzia Baloo.

Dzięki bystrości umyślu **bardzo szybko uczy się nowych rzeczy**. Dzięki Baloo **poznaje prawa rządzące dżunglą, rozumie mowę zwierząt, wie, jak przeżyć wśród dzikich zwierząt**.

Nie traci przytomności umysłu. Umie w odpowiedniej chwili wykorzystać posiadaną wiedzę, co niejednokrotnie ratuje mu życie (np. podczas porwania przez małpy).

Mowgli **ma dobre serce**. Kocha swą wilczą rodzinę i swych przyjaciół, panterę i niedźwiedzia. **Umie być wdzięczny**, pamięta, że to dzięki nim został przyjęty do gromady. *Zawsze będę pamiętał, iż kocham ciebie i wszystkich, którzy żyją w naszej jaskini.* Bardzo wiele zawdzięcza starymu przywódcy, Akeli. Gdy ten potrzebuje pomocy, udziela mu jej. Zmusza młode wilki do zostawienia go w spokoju. Jest niezwykle **odważny**. Staje samotnie przeciw gromadzie wilków i tygrysowi. Dzięki swemu **sprytowi** pokonuje odwiecznego wroga, tygrysa, którego zamyka w wężowozie i trątuje, kierując tam stada bydła. Mimo długoletniego pobytu wśród dzikich zwierząt **nie zatracą swej ludzkiej wrażliwości na krzywdę i złoto na świecie**. Zmuszony do odejścia z Gromady, płacze z żalu po tym, co minęło. Wie, że nie ma tam dla niego miejsca, ale wie też, że będzie się czuł obco wśród ludzi. Zanim odejdzie, czule żegna się ze starą wilczą. Jest **bardzo samotny**. Nie znalazłszy swego miejsca ani wśród wilków, ani wśród ludzi, odchodzi sam w głąb dżungli.

Mowgli, mimo że wychowany wśród zwierząt, nie zatracił nic ze swego człowieczeństwa. **Zadziwia swą odwagą, ale i wrażliwością oraz umiejętnością wybaczania krzywd**. Nie mści się na ludziach: *Nie uczynię nic złego mieszkańcom wioski, bo Messua była zawsze dobra dla mnie!* – mówi, odchodząc ze wsi. Chłopiec bez wątpienia **zasługuje na podziw**.

Plan wydarzeń

1. Wilcza rodzina.
2. Przygarnięcie Mowgliego przez wilki.
3. Mowgli w wilczym stadzie.
4. Wiec gromadzki.
5. Wyprawa Mowgliego do ludzi.
6. Wąż Kaa i stado małp.
7. Ostateczna rozprawa Mowgliego z Shere Khanem.
8. Poszukiwania bezludnej wyspy przez białą fokę – Kotika.
9. Walka ichneumona Rikki-Tikki-Tavi z kobrami.
10. Mały Toomai przywódcą stada stoni.
11. Zwierzęta jako żołnierze.

Krótkie streszczenie

Najważniejszą częścią *Księgi dżungli* jest historia Mowgliego – chłopca wychowanego w dżungli przez wilki. Mowgli nie był lubiany przez większość wilków, więc postanowił przyłączyć się do ludzi, ale i ci się go bali.

W efekcie został wyrzucony z wioski, zachował ją jednak w pamięci dzięki serdecznej i dobrej dla niego kobiecie, która się nim opiekowała, gdy u niej mieszkał. Jego największym wrogiem był tygrys Shere Khan, który uparł się, że zje Mowgliego, odkąd tylko zobaczył go pierwszy raz jako dwuletniego chłopczyka. W końcu Mowgli go pokonał i zabił.

Kolejne rozdziały stanowią odrębne całości. *Biała foka* to opowiadanie o poszukiwaniu przez fokę – Kotika – miejsca, gdzie jego współbracia mogliby spokojnie żyć, nienapadani przez ludzi. Dzięki wytrwałości i odwadze udaje mu się znaleźć takie miejsce i poprowadzić tam swoich bliskich.

Rikki-Tikki-Tavi jest opowieścią o bohaterkim ichneumonie – małym zwierzątku, które doskonale poluje na węże. Rikki-Tikki-Tavi mieszkał w ludzkim domu, dokąd przyniosła go powódź, i przyjaźnił się z małym synkiem jego właścicieli. Uratował od śmierci rodzinę swojego przyjaciela, Teodora, zagrożoną przez dwie bardzo agresywne kobry – Naga i Nagainę. Od tej pory stał się ulubieńcem całej rodziny.

Tytułowy bohater opowiadania *Toomai, druh słońi*, został świadkiem niepowtarzalnego, niedostępnego jak dotąd dla ludzkich oczu wydarzenia – tańca słońi. Odbyna się on w niedostępnej części dżungli i jest niezwykły. Było to możliwe dzięki wielkiej miłości bohatera do tych zwierząt – w podzięcie został zawieszony na ów taniec przez starego słońia należącego do jego ojca.

Ostatnie opowiadanie nosi tytuł *Studzy Jej Królewskiej Mości* i dotyczy losów zwierząt w armii brytyjskiej, gdzie były wykorzystywane jako środek transportu, a czasem zmuszane do wzięcia udziału w bitwie (konie, słońie). Zwierzęta rozmawiają o tym, jak są traktowane przez ludzi – w rozmowie biorą udział między innymi koń, muł, stoń, pies, wielbłąd. Większość z nich jest zadowolona ze swojego losu i uważa człowieka za dobrego pana. Ciekawi je tylko, czyich rozkazów muszą słuchać ludzie tak, jak one ludzkich.

STRESZCZENIE

Bracia Mowgliego (streszczenie rozdziału)

Wieczorem do jaskini Ojca Wilka i Matki Wilczycy przychodzi Tabaqui, szakal słynący ze złośliwości. Donosi o planach tygrysa Shere Khana, który, uciekając przed ludźmi, chce zmienić siedzibę. Po nieudanej próbie polowania na człowieka tygrys trafia śladem dziecka do jaskini wilków. Tutaj Wilczyca Matka, opiekująca się przybyłym do nich dzieckiem, ostro odprawia go, odmawiając wydania *ludzkiego szczenięcia*. Ojca Wilka martwi ta sytuacja. Wkrótce, odwiecznym zwyczajem, przedstawiono potomstwo Gromadzie.

Dziecko nazwane przez wilczycę Mowglim, czyli Żabą, zostało przyjęte do Gromady dzięki poparciu niedźwiedzia Baloo i okupowi czarnej pantery Bagheery. Dziesięć lat później Mowgli jest pełnoprawnym członkiem wilczej społeczności. Dzięki wilczym rodzicom oraz niedźwiedziowi i czarnej panterze poluje i zna prawa dżungli. Ma jednak sporo wrogów z powodu swego intensywnego spojrzenia, którego nie wytrzymują zwierzęta, oraz mądrości. Pantera ostrzega go przed tygrysem i młodymi wilkami. Wysyła go też do ludzi po *czerwony kwiat* – ogień, który może go uratować. Po drodze Mowgli obserwuje, jak stary przywódca wilków, Akela, nie zdołał złapać kozła i z tego powodu ma stracić pozycję i życie. Nie czekając na wynik walki, wykrada ogień białemu dziecku. Wracając, spotyka panterę i pokazuje jej bez lęku ogień. Na naradzie Gromady głos zabiera tygrys. Po proteście Mowgliego przemawia obalony przywódca, Zdechły Wilk. Ponieważ nikt nie chce z nim walczyć na śmierć i życie, tygrys żąda wydania mu Mowgliego. Broni go Akela. Obiecuje, że jeśli puszczą chłopca wolno, on nie będzie żądać walki z żadnym młodym wilkiem, zachowując w ten sposób ich życie. Ponieważ to nie przekonało Gromady, wystąpił Mowgli z płonącą pochodnią w ręce. Obiecał odejść od wilków-zdrajców, wymógł jednak na nich obietnicę ocalenia Akeli. Rozgniewany tłukł płonąca gałęzią na oślep wkóło, a wilki w przerażeniu uciekały. Taki sam los spotkał tygrysa. Mowgli z żalem i łzami w oczach pożegnał się z Matką Wilczycą i Ojcem Wilkiem i ruszył w stronę ludzkich osiedli.

Łowy węża Kaa (streszczenie rozdziału)

Nim Mowgli porzucił Gromadę, praw dżungli uczył go niedźwiedź Baloo. Nauczył on swego pupila próśb o pomoc w językach wielu zwierząt. Kiedy chłopiec popisował się ich znajomością przed panterą, okazało się, że spoufalili się z małpami. Na prośbę swych opiekunów obiecuje tego więcej nie robić. Małpy jednak porywają chłopca w nieznanym kierunku. Mowgli prosi ścierwnika o przekazanie Baloo informacji

o swoim losie. Tymczasem zrozpaczony niedźwiedź i pantera zastanawiają się, jak pomóc porwanemu. Udają się po pomoc do postrachu małp, węża Kaa. Proponują mu wspólne polowanie na porywaczy chłopca. W tej chwili ścierwnik Chil powiadomił Baloo, panterę i Kaa o pobycie dziecka w Chłodnych Legowiskach, opustoszałym osiedlu ludzkim. Kaa i Bagheera natychmiast ruszają w drogę, a powolny Baloo ich śladem. Tymczasem Mowgli, głodny i senny, próbuje uciec. Zatrzymany, czeka na tarasie na decyzję małp. Obserwują to z ukrycia Kaa i pantera. Kaa oddala się, otaczając małpy, a pantera rozpoczyna atak. Chłopiec, rzucony do ruin, woła na pomoc węża. Radzi też walczącej przyjaciółce ukrycie się w zbiorniku wody. Pomaga jej w tym przybyty z opóźnieniem Baloo oraz atak węża Kaa. Na widok węża wszystkie małpy uciekają, a Mowgli zostaje uwolniony z pułapki. Kaa poluje na małpy, przyjaciele wracają do dżungli. Po drodze ustalają, że chłopca musi spotkać kara – klapsy Czarnej Pantery.

Tygrys! Tygrys! (streszczenie rozdziału)

Mowgli po opuszczeniu dżungli udaje się do wioski. Kobieta, której kiedyś tygrys porwał dziecko, daje chłopcu jeść i zabiera do swojej chaty. Mowgli, nierozumiejący ludzkiej mowy, nie czuje się dobrze wśród ludzi, w zamkniętym pomieszczeniu. Nie pozwala się położyć do łóżka. Uśpionego wśród traw budzi najstarszy syn Matki Wilczycy, który przybył z informacją o ucieczce tygrysa. Czas szybko mija. Mowgli coraz więcej rozumie z mowy ludzkiej, ale nie czuje się dobrze – nie znając obyczajów społeczności, obowiązującej w niej hierarchii, popełnia wiele gaf (pomaga garnca-razom ratować ośła, naraża się kapłanowi). Za karę ma podjąć pracę przy wypędzaniu bydła na pastwisko. Wieczorem, słuchając niestworzonych opowieści starego strzelca Buldeo o dżungli i o porwaniu dziecka przez kulawego tygrysa-upiora, wyśmiewa bazarza. Rano, po wypędzeniu bydła na pastwisko, Mowgli spotyka się z Szarym Bratem, który powiadamia go o chwilowym powrocie tygrysa Shere Khana, który ciągle planuje zemstę na chłopcu. Okazuje się, że wrócił na stałe. Szary Brat, który o planowanej zemście tygrysa dowiaduje się od Tabaquiego, ostrzega Mowgliego. Wspólnie z Akelą rozdzielają stado bydła. Krowy i cielaki prowadzone przez wilka tarasują wylot wąwozu, w którym czai się tygrys. Byki, kierowane przez Akelę i Mowgliego, wbiegają do wąwozu, zamykając Shere Khana w pułapce i tratując go. Gdy Mowgli ściąga skórę z tygrysa, nadchodzi Buldeo. Chce zabrać skórę i uzyskać za nią nagrodę. Na polecenie chłopca Akela unieruchamia go. Gdy przerażony strzelec wraca do wsi, rozpowiada o czarach Mowgliego, w wyniku czego mieszkańcy wioski obrzucają go kamieniami. Po pożegnaniu z Messuą, kobietą, która go przygarnęła, chłopiec i jego przyjaciele udają się ze skórą tygrysa pod Skatę Narad. Chłopiec rozkłada skórę na skale, a wilki proponują mu objęcie przywództwa nad Gromadą. Mowgli odmawia. Chce samotnie polować w dżungli. Pomoc proponują mu cztery wilczęta. Po odśpiewaniu pieśni Mowgli odchodzi z Gromady.

Biała foka (streszczenie rozdziału)

Jak co roku do Siewierowostocznej, czyli Przylądka Północno-Wschodniego na wyspie Pawłowski Ostrów, przybywa Morski Łowca – piętnastoletnia foka ogromnych rozmiarów – i jak inne foki walczy o miejsce do wychowywania młodych. Gdy przybywa jego małżonka, zwana Matką, Morski Łowca, poobijany i ranny, ale dumny z siebie, czeka na starym miejscu. Wkrótce rodzi się synek Matki-foki, Kotik, o dziwnej białej sierści. Stopniowo uczy się pływać i łowić ryby. Rok później Kotik, już jako *chołostiak*, wraca na ojczysty brzeg. Gdy z innymi rocznikami baraszkuje na plaży, nadchodzą ludzie. Są to poławiacz fok Kiryła Buterin i jego syn Pantelejmon. Zdziwieni

białą sierścią Kotika, zostawiają go przy życiu. Pozostałą gromadę młodych fok pędzą w głąb lodu do rzeźni. Kotik, który rusza za nimi, z przerażeniem obserwuje rzeź swych krewniaków. Gdy opowiada o tym lwu morskemu, ten doradza mu zmienić wyspę. Kotik, chcąc się dowiedzieć o wyspie, na której nie byłoby ludzi, wypytuje starego Konia Morskiego. Odpawiony z kwitkiem, szuka pomocy u rodziców. Ponieważ nikt nie chce mu pomóc, rusza na poszukiwanie mądrej krowy morskiej i bezludnej wyspy. Dociera aż pod równik. Spotyka po drodze bardzo starą fokę, która mówi mu o dawnej przepowiedni, według której biała foka z północy zaprowadzi swój lud do miejsca wiecznej bez troski. Po powrocie do Siewierowostocznej, wbrew prośbom rodziców, Kotik nie żeni się, lecz rusza na zachód. Spotyka dziwne stworzenia. Okazuje się, że są to tak długo przez niego poszukiwane krowy morskie. Nie mogąc się z nimi porozumieć, rusza ich śladem. Trafia na wybrzeże ukryte za rafą koralową, którego nie dotknęła ludzka stopa. Po powrocie do ojczyzny proponuje pozostałym fokom zmianę siedziby. Dochodzi do walki między Kotikiem a jednym z junaków. Gdy foki nadal nie chcą go słuchać, walczy z pozostałymi. Pomaga mu dumny z syna ojciec. Tydzień później focza gromada udaje się do nowej siedziby. Z roku na rok liczba fok rośnie.

Rikki-Tikki-Tavi (streszczenie rozdziału)

Rikki-Tikki-Tavi, mangusta (ichneumon) podobna do małego kota, na skutek powodzi znalazł się na ogrodowej ścieżce. Był nieprzytomny. Chłopiec, który go znalazł, imieniem Teodor, chciał go pochować. Matka jednak zabrała ichneumona do domu, gdzie wkrótce doszedł do siebie i zaczął zwiedzać całe mieszkanie. Gdy przeszukiwał ogród, zauważył zniszczone gniazdko ptaka krawczyka Darzee i jego samiczki. Ich dziecko pożarta czarna kobra Nag. Ponieważ mangusty są największymi wrogami węży, Nag wiedział, że jemu i jego rodzinie grozi śmierć. Dzięki ostrzeżeniu ptaka mangusta cudem uniknęła więc śmierci w paszczy Nagainy, żony okularnika Naga. Rikki-Tikki-Tavi zdołał zranić napastnika, który szybko zniknął w zaroślach. Wracając do domu, ichneumon spotkał Teodora i uratował mu życie, zabijając atakującego go Karaita, małą żmijkę. W nocy spotkał w domu szczura piżmowego, Chuchundre, który ostrzegł go przed skradającym się Nagiem. W łazience podstuchiwał rozmowę okularników planujących wejść do domu przez odpływ z umywalki i zabić jego mieszkańców. Rikki-Tikki-Tavi z ukrycia obserwował poczynania Naga, który w oczekiwaniu na człowieka ułożył się w wannie. Gdy wąż zasnął, Rikki zaatakował. Pomógł mu pan domu, który, obudzony hałasem, zdołał zastrzelić okularnika. Rano mangusta udała się do ogrodu, by zgłodzić młode węże. Gdy krawczykowa, żona ptaszka, odwróciła uwagę Nagainy, Rikki zabił młode węże. Gdy skończył, krawczykowa doniosła mu o ataku Nagainy na ludzi. Wziąwszy do pyszczka ostatnie jajo, Rikki pobiegł do domu. Wąż, szykujący się właśnie do ataku na Teodora, zostawił dziecko w spokoju i rozpoczął walkę z Rikki-Tikki-Tavim. Korzystając z nieuwagi mangusty, zabrał jajo i uciekł do swej nory w ogrodzie. Mangusta jednak dopadła go w jamie i zabiła, co z triumfem rozgłosił hałaśliwy ptak kotlarczyk. Odtąd ichneumon Rikki-Tikki-Tavi wiódł spokojne życie u boku swych gospodarzy.

Toomai, Druh Słoni (streszczenie rozdziału)

Stoń Kala Nag, czyli Czarny Wąż, od 47 lat przebywał w służbie Rządu Indyjskiego. Obecnie był 70-letnim, doświadczonym w walce słoniem. Pracował, dźwigając żołnierskie namioty podczas wojny abisyńskiej, był świadkiem masowej śmierci swych braci, pracował przy układaniu kłód drzew, wreszcie brał udział w obławach na dzikich pobratymców w górach Garo, kiedy to pokonywał przywódcę stada, by ludzie

mogli skępować mniejsze osobniki. Jego odwagę podziwiał również poganiacz Duży Toomai oraz jego syn, zapalony miłośnik polowań na dzikie stonie. Chtopiec podczas jednego z polowań przeskoczył ogrodzenie i wbiegłszy między dzikie stonie, podał poganiaczowi powróż, potrzebny do oddzielenia małego stonika. Gdy doszło to do sahiba Petersena, ten chciał zobaczyć odważnego malca, podarował mu cztery anny i polecił przyjść, gdy zobaczy taniec stoni, co w języku myśliwskim oznaczało „nie przychodź wcale”. Kiedy wracali do domu, jeden z naganiaczy ostrzegł Dużego Toomai przed tańcem stoni. Podczas noclegu chtopca, który spał wśród stoni, obudził ryk dzikiego stonia. Ponieważ spętane stonie były niespokojne, naganiacze poprawiali im pęta, a jednemu z nich założyli tańcuch ściągnięty z nóg Kala Naga. Kala Nag tymczasem, słysząc zew swych wolnych braci, posadził sobie chtopca na grzbiecie i pobiegł do lasu. Zatrzymał się dopiero na polanie, gdzie zebrali się wszystkie stonie i trąbiąc, biły nogami o ziemię. Wśród nich była stonica Petersena, zbiegła z obozu, oraz nieznanu uciekinier, który po rozejściu się o świcie dzikich braci poszedł swoją drogą. Stonica Sahiba i Kala Nag z chtopcem na grzbiecie wrócili do obozu, gdzie mój opowiedział Petersenowi o swej przygodzie. Ludzie Sahiba odnaleźli ową bawialnię stoni. Na znak przyjęcia małego Toomai do grona obywateli dżungli naznaczyli mu czoło krwią cietrzewia. Imię jego od tej chwili brzmiało Toomai Druh Stoni. Na rozkaz naczelnika naganiaczy wszystkie stonie oddały matemu towcy cześć.

Studzy Jej Królewskiej Mości (streszczenie rozdziału)

Na miejsce zwane Rawał Pindi, gdzie miał się odbyć przegląd wojskowy przed wicekrólem Indii i emirem Afganistanu, przybyły tysiące wojska oraz stoni, koni, wielbłądów i mułów. Ponieważ emir przywiózł ze sobą wielu jeźdźców i wiele koni, w obozie panował rwetes. W nocy narratora obudził jeden z żołnierzy, ostrzegający przed tabunem wystraszonych wielbłądów, które tratowały namioty. Gdy zasnął wśród armat, obudził go przechodzący obok muł, a za nim wielbłąd. Z rozmowy zwierząt wynikało, że był to wielbłąd, który wcześniej stratował namiot. Za to dostał ciągi od muła. Dołączył do nich obudzony przez pozostałe wielbłądy koń kawaleryjski, a następnie dwa białe woły z zaprzęgu artylerii ciężkiej. Zwierzęta wspominały chwile, kiedy po raz pierwszy zobaczyły człowieka i zaczęły mu służyć, a także rozmawiały o różnych nocnych strachach wywołujących panikę u zwierząt. Mówiły o swojej pracy i ludziach nimi kierujących. Każde z nich pełniło inną funkcję w wojsku. Wszyscy też byli przekonani o swej wyższości, co doprowadziło do zwady między koniem a mułem Billym. Przerwał im stoń, który tłumaczył, dlaczego boją się na polu walki. Ponieważ nie rozumieli, zatrąbił głośno, by wywołać w nich strach. Sam tymczasem bał się szczekania foksteriera Vixena. Okazało się, że każde ze zgromadzonych zwierząt czegoś się boi oraz każde musi słuchać swego pana. Rankiem koń przypomniał sobie o piesku, który nagle zniknął. Vixen odezwał się zza pazuchy narratora, którym był biały człowiek. Na wieść o tym woły w panice zaczęły uciekać, bojąc się ludzi, którzy je jedzą. Pozostałe zwierzęta również pożegnały się. W popołudniowej paradzie udział wzięła trzydziestotysięczna załoga obozu. Wśród niej narrator zauważył zwierzęta rozmawiające nocą. Gdy pewien Azjata dziwił się porządkowi i zgraniu ludzi i zwierząt podczas parady, oficer, krajowiec angielskiej armii, wyjaśnił mu jej zasady: zwierzęta słuchają poganiaczy, poganiacze podoficera, podoficer porucznika, porucznik kapitana, kapitan majora, i tak aż do wicekróla pełniącego funkcję w imieniu cesarzowej.

Problematyka

Księga dżungli pokazuje czytelnikowi wspólne życie zwierząt i ludzi w wielu różnych sytuacjach. Historia Mowgliego, który nie może znaleźć domu ani wśród zwierząt, ani w ludzkiej wiosce, uczy nas, że **źle jest skazywać kogoś na samotność tylko dlatego, że jest od nas inny** – ma inny kolor skóry, inaczej jest wychowany, ma inne przyzwyczajenia. Najważniejszy jest charakter i sposób, w jaki dana osoba nas traktuje. Takie podejście do innych osób, dzięki któremu akceptujemy ich odmienność, nazywane jest **tolerancją**.

Drugim problemem pokazywanym w *Księdze dżungli* jest **stosunek ludzi do zwierząt**. Kotik szuka bezpiecznego miejsca, ponieważ ludzie polują na foki i zabijają je. Zwierzęta w ludzkiej armii są wykorzystywane na wiele sposobów, ale mało kto zdaje sobie sprawę z ich wierności i z tego, że one także ciężko pracują. Każde zwierzę, nawet tak małe jak mangusta Rikki-Tikki-Tavi, może być dla człowieka nieocenione. Książka uczy, że powinniśmy nauczyć się **szanować zwierzęta i doceniać ich obecność w naszym życiu**.

